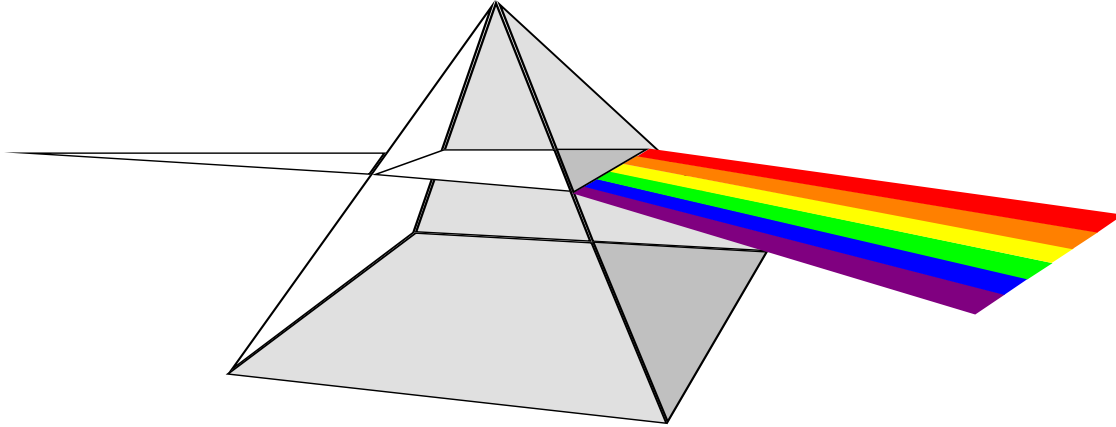

KARİYER DANIŞMANLIĞI

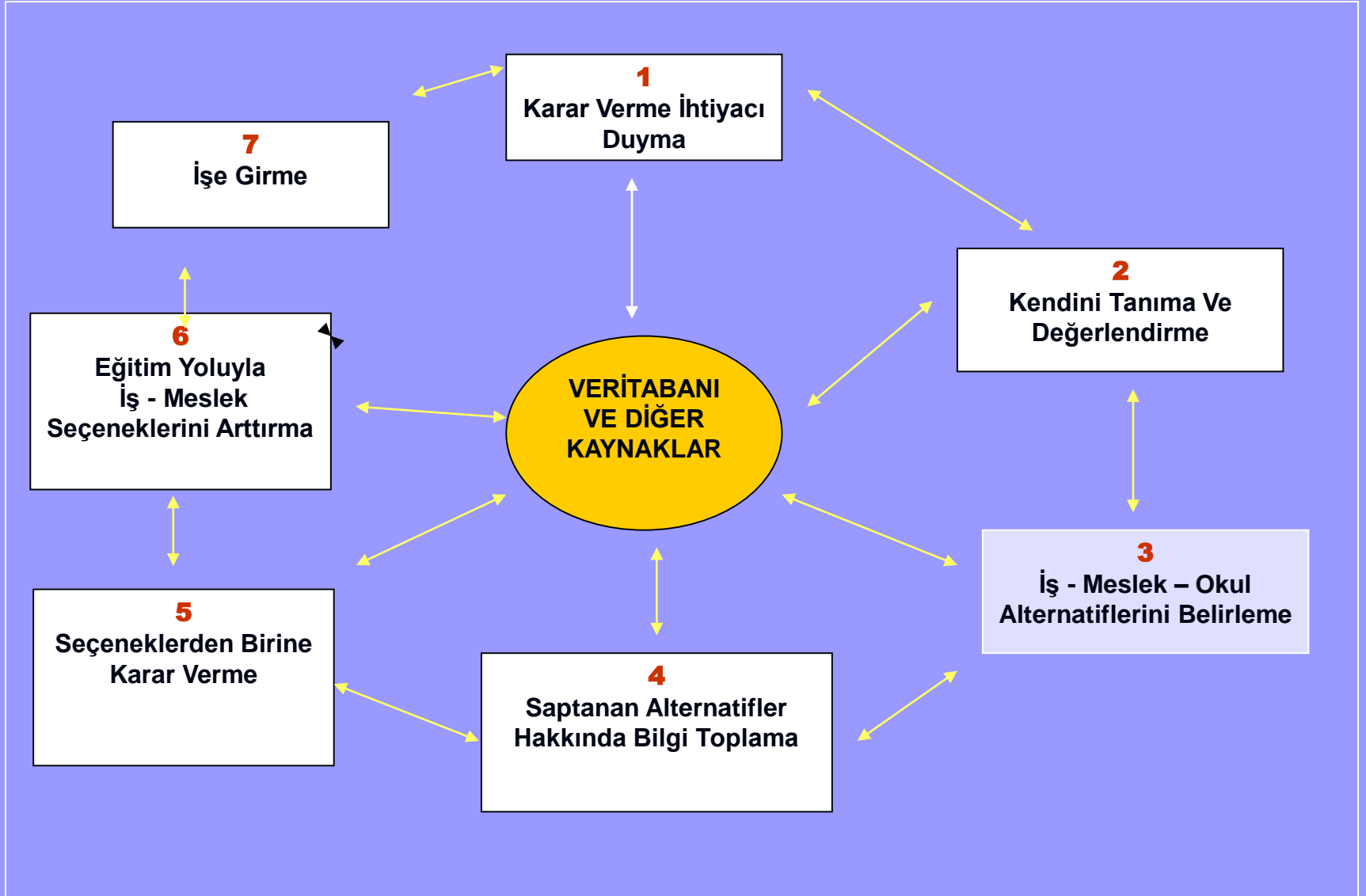
Prof. Dr. Metin PİŞKİN
Ankara Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Fakültesi

Konular

1. Çalışma Hayatında Değişim ve Yeni Eğilimler
2. Temel Kavramların Netleştirilmesi
3. Kariyer Danışmanlarının Temel Yeterlikleri
4. **Kariyer Planlama Süreci**
5. **Kendini Tanıma ve Değerlendirme**
6. **Meslek Seçimini Etkileyen Diğer Faktörler**

Kariyer Planlama Süreci

Kendini Tanıma ve Değerlendirme

Bireyi Tanıma

1. Yetenek

2. İlgı

3. Kişilik yapısı

4. Meslek değerleri

5. Diğer nitelikler (SED, Aile, Cinsiyet vb.)

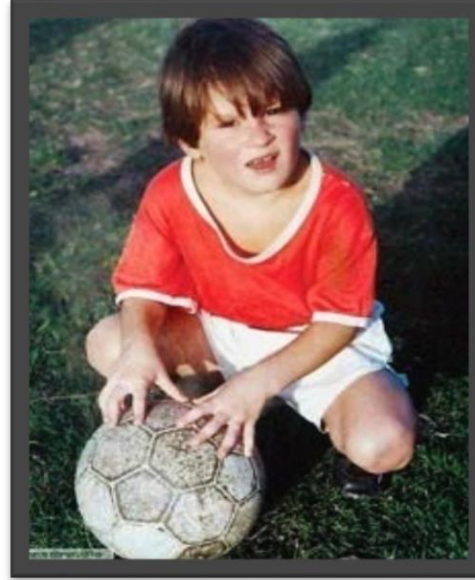
A) YETENEK

- Çeşitli alanlarda sergilenebilen performans kapasitesi.
- Öğrenme gücü
- Bir iş, görev ya da faaliyeti diğer insanlara göre daha başarılı ve daha hızlı bir şekilde yapabilme yetisi.

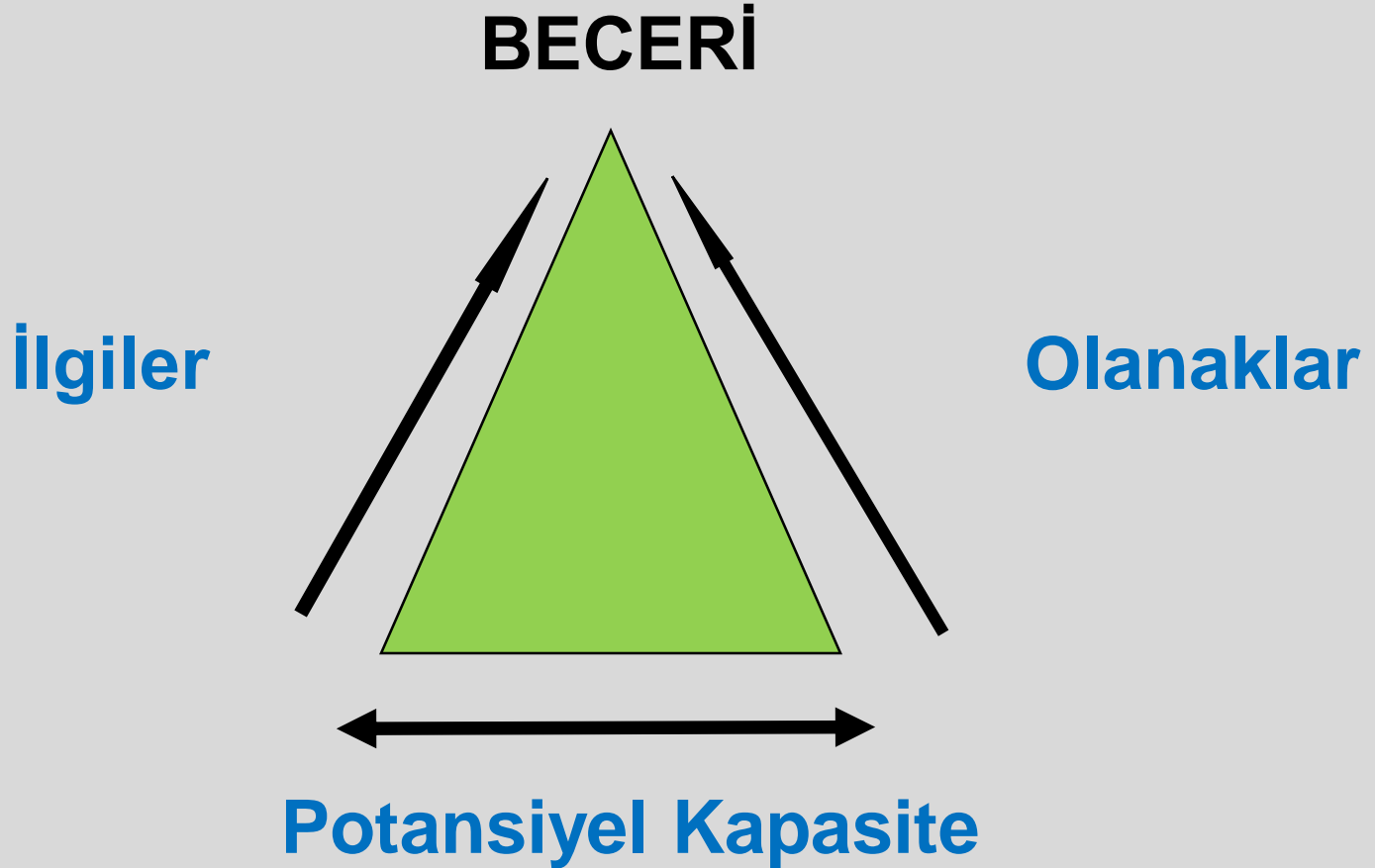

Yeteneğin Kaynağı

- Genetik
- Çevresel faktörler

BECERİ =
Potansiyel + İlgi + Olanaklar

Yetenek – Beceri Farkı

Yetenek

gelecek

Beceri

şimdi

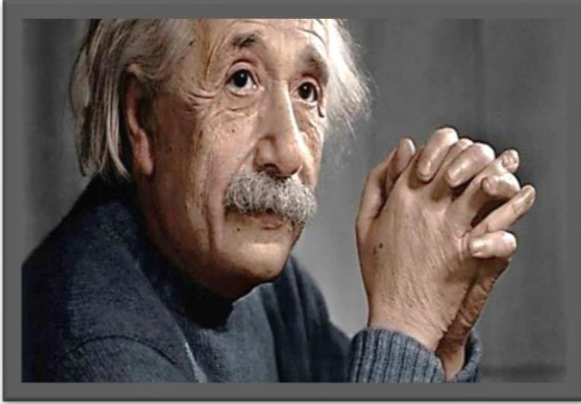
Yetenek Alanları

- 1) Zihinsel Yetenekler
- 2) Bedensel - Psikomotor Yetenekler
- 3) Duyusal veya Algısal Yetenekler
- 4) Uzay-Mekan İlişkileri Yeteneği
- 5) Şekil Algısı
- 6) Mekanik Yetenek
- 7) M¼zik Yeteneği
- 8) B¼ro İŞleri Yeteneği
- 9) Sosyal-duygusal yetenekler

1. Zihinsel Yetenekler

A. Genel akademik yetenek

- Sayısal
- Sözel (yazılı, konuşma)

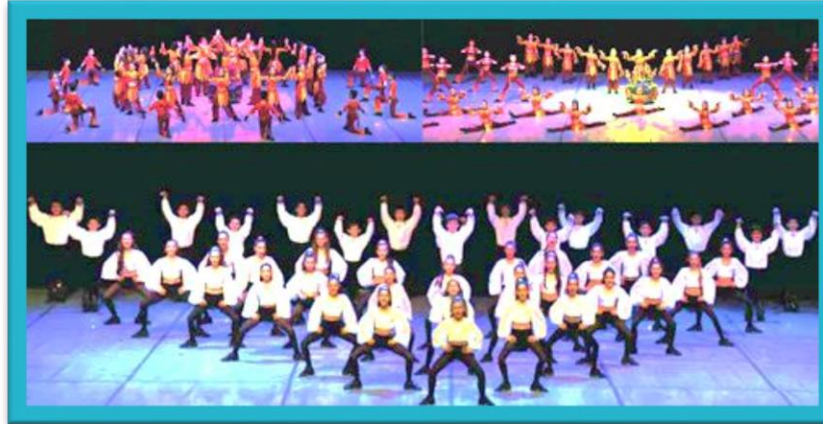
2. Bedensel - Psikomotor Yetenekler

- Kaslar ve bedenle yapılan aktivitelerde kendini gösterir
- Bedensel etkinliklerde;
 - Reaksiyon zamanı,
 - Reaksiyon hızı,
 - Duyarlılık,
 - Bedensel koordinasyon vb.

a) Yaratıcı Bedensel Yetenekler

- Dans,
- Oyunculuk, aktörlük

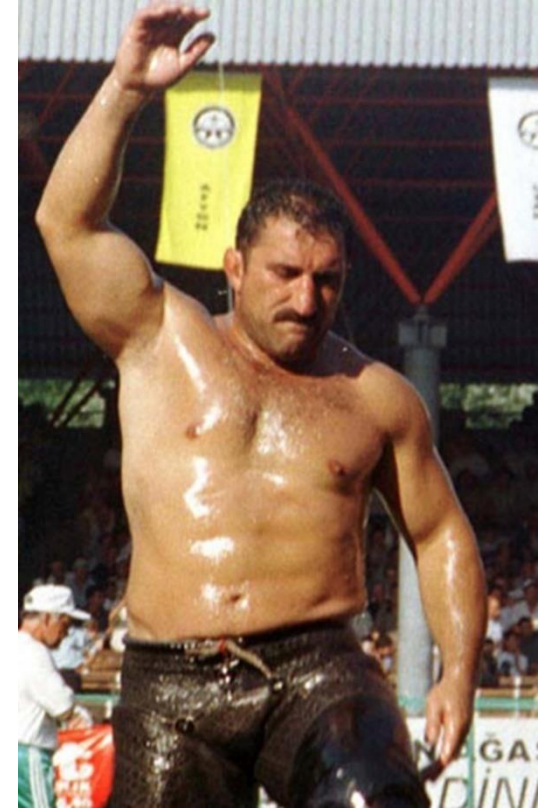
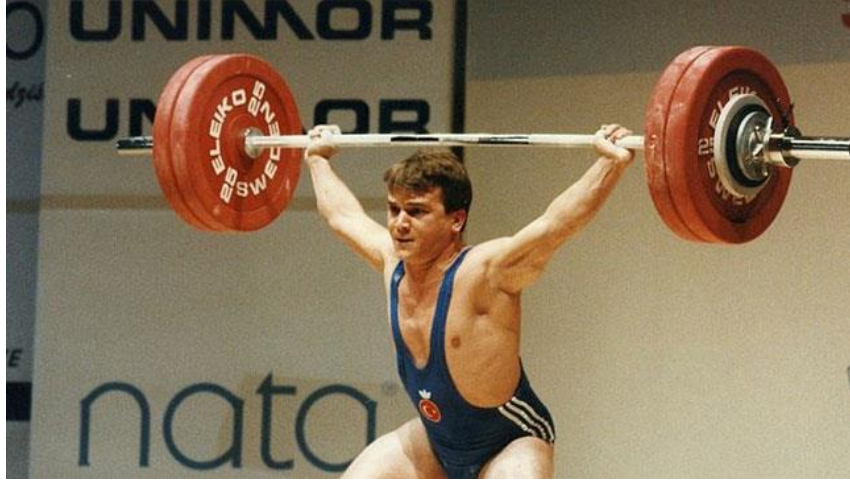

b) Sportif Yetenekler

c) Fiziksel Yetenekler

- Kas g¼c¼, kardiyovask¼ler dayanıklılık.

d) Jest ve Mimikleri Kullanma Becerisi

- Düşüncelerini bedenleriyle, jest ve mimikleriyle iyi ifade edebilme yeteneğidir.
- Modern dansçıların, pandomim sanatçılarının vb. bu yeteneğe sahip olması beklenir.

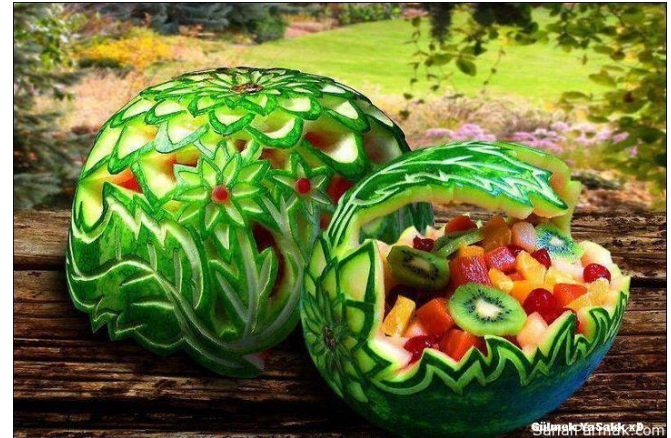
e) Motor Koordinasyon

- Göz ile eli veya göz ile parmakları hızlı, doğru ve koordineli bir biçimde hareket ettirebilme yeteneği.

f) El ve Parmak Becerisi

- Elleri ve parmakları çabuk ve ustalıkla kullanabilme yeteneği.
- Küçük cisimleri parmakla hızlı, doğru ve istenen yöne hareket ettirebilme veya istenen yere koyabilme yeteneği.
- Kuyumculuk, saat tamirciliği, mimarlık, cerrahlık, diş hekimliği, marangozluk, fizik tedavi, el sanatları, paketleme gibi işlerde çalışanların bu beceriye sahip olmaları beklenir.

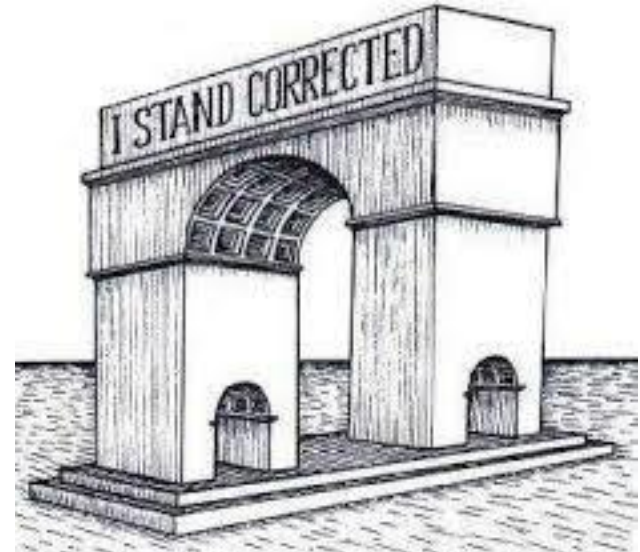
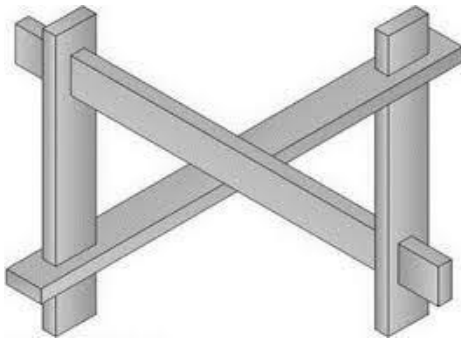
3. Duyusal veya Algısal Yetenekler

- Bir uyarıcıyı algılama ya da fark etmeyi sağlayan kapasite.
 - Görüş keskinliği
 - Görsel algı
 - İşitsel algı
 - Renk algısı
 - Dokunsal algı
 - Koku algısı
 - Tat algısı

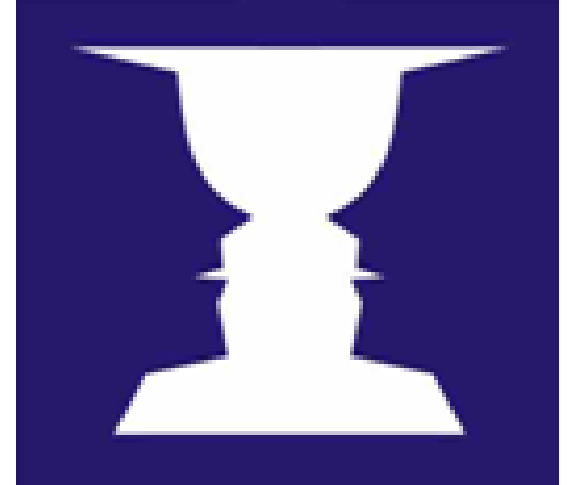
4. Uzay-Mekân İlişkileri Yeteneği

- Cisimlerin uzaydaki biçimlerini algılama,
- Cisimleri iki veya üç boyutlu olarak görebilme veya
- Geometrik şekilleri farklı açılardan baktığında anlama yeteneği.

5. Şekil Algısı

- Bir cisim, resim veya grafik üzerindeki ayrıntıları algılama
- Birbirine oldukça benzeyen iki görsel arasındaki küçük farklılıkları görebilme,
- Cisimlerin uzunluk genişlik gibi ölçüleri arasındaki ince farklılıkları algılayabilme.

6. Mekanik Yetenek

- Bireyin makineleri kurabilme, onarma veya montaj yapabilme yetisidir.
- Makine tamiri ve üretimi alanında çalışanların bu yeteneğe sahip olması beklenir.

7. M¼zık Yeteneği

- Sesin ritim ve tınısına duyarlı olma
 - Őarkı söyleme,
 - Bir m¼zık enstr¼manı alma
 - Beste yapmak

8. Büro İşleri Yeteneği

- Yazılı bir metinde ya da tablodaki detayları algılayabilme,
- Sözcük veya sayısal verileri düzeltebilme,
- Aritmetik hesaplamalarda algısal hatalar yapmama

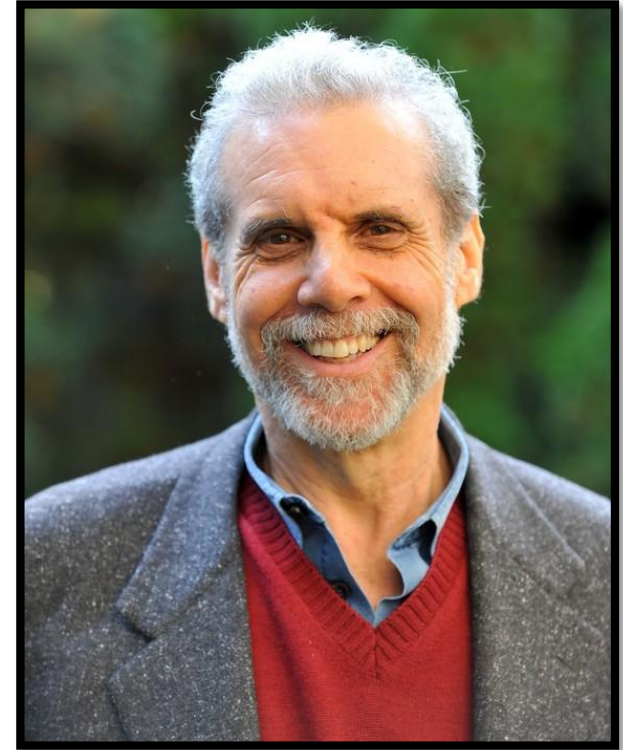

9. Sosyal ve Duygusal Yetenekler

Howard Gardner

Daniel Goleman

B) İLGI

- Bir etkinliğin özünden elde edilen doyum
- Belli faaliyetlere isteyerek yönelme, bu faaliyetleri kısıtlayıcı koşullar altında bile başka faaliyetlere tercih etme ve

Bazı ilgi türleri

- Temel Bilim İlgisi
- Sosyal Bilim İlgisi
- Canlı Varlık İlgisi
- Mekanik İlgisi
- İkna İlgisi
- Ticaret İlgisi
- İş Ayrıntıları İlgisi
- Edebiyat İlgisi
- Güzel Sanatlar İlgisi
- Müzik İlgisi
- Sosyal Yardım İlgisi

Yetenek – İlgî Farkı

- Yetenekler bir mesleki etkinlikte sağlanan başarı düzeyi, ilgiler ise o faaliyetlerden zevk alma düzeyiyle ilişkilidir.

İlgiler neden yeteneklerden daha geç kararlılık gösterir?

İlgileri Belirleme Yöntemleri

- *İfade Edilen İlgiler*
- *Gözlenen İlgiler*
- *Envanterle Ölçülen İlgiler*
- *Testlerle Ölçülen İlgiler*

C) KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

- **Tanım:**

İnsanın çevreye kendine özgü bir biçimde uyum sağlamasını belirleyen karakterinin, duygusal, bilişsel ve fiziksel yapısının nispeten kararlı ve durağan bir biçimde örgütlenmesidir (Eysenck, 1970).

Kişilik Tipleri (John Holland)

1. Gerçekçi
2. Araştırmacı
3. Sanatçı
4. Sosyal
5. Girişimci
6. Gelenekçi

Beş Faktör Kişilik Modeli

1. Nevrotizm
2. Dışadönüklük
3. Yaşantılara açık olma
4. Uyumluluk
5. Sorumluluk

D) MESLEK DEĞERLERİ

ETKİNLİK- 1

Meslek Değerleri Anketi

	Çok Önemli	Biraz Önemli	Önemli Değil
1. Yüksek Ücret			
2. Toplumsal Saygınlık			
3. Sosyal Güvence			
4. Yükselme Olanakları			
5. Yaratıcılık			
6. Bağımsızlık			
7. Liderlik - Güç ve Otorite			
8. Rekabet			
9. Değişiklik			
10. Düzenlilik			

	Çok Önemli	Biraz Önemli	Önemli Değil
11. Seyahat			
12. Sorumluluk Alma			
13. Takım Çalışması			
14. Yalnız Başına Çalışma			
15. Güvenlik			
16. Başkalarına Yardım			
17. Güzel Çalışma Ortamı			
18. Özel Yaşama Fırsat			
19. Sakinlik			
20. Yenilik			

En önemli 5 Değer

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	

ETKİNLİK- 2

Kendini Tanıma Formu

1	2	3	4	5	6
Açık alanda çalışmaktan hoşlanırım	Matematik problemleri çözmekten zevk alırım	Resim veya çizim yapmayı severim	Birilerine bir şeyler öğretmeyi severim	Bir şeyler satmayı severim	Büro aletleri kullanmayı severim
Mobilya montajı yapmaktan zevk alırım	Bilimsel makale veya kitap okumayı severim	Roman, oyun veya şiir yazmayı severim	İnsanlarla konuşmaktan hoşlanırım	İnsanları ikna etmek hoşuma gider	Sayılarla çalışmaktan hoşlanırım

John Holland'ın Tipoloji Kuramı

Özellik – Faktör Yaklaşımının Temel Varsayımları

- Bireyler ilgi, yetenek, ihtiyaç, değer ve kişilik özellikleriyle ilgili kendilerine özgü karakterlere sahiptirler.
- İşler ve meslekler de, biricik özelliklere sahiptirler.
- Bireylerin ve uğraşı/işlerin özgül-biricik özellikleri ölçülebilir.
- Bireyin özellikleri ile işin karakteristik özellikleri arasındaki uyumun en yüksek olması durumunda birey hem başarılı hem de mutlu olur.

Holland'ın Kuramındaki Dört Kavram

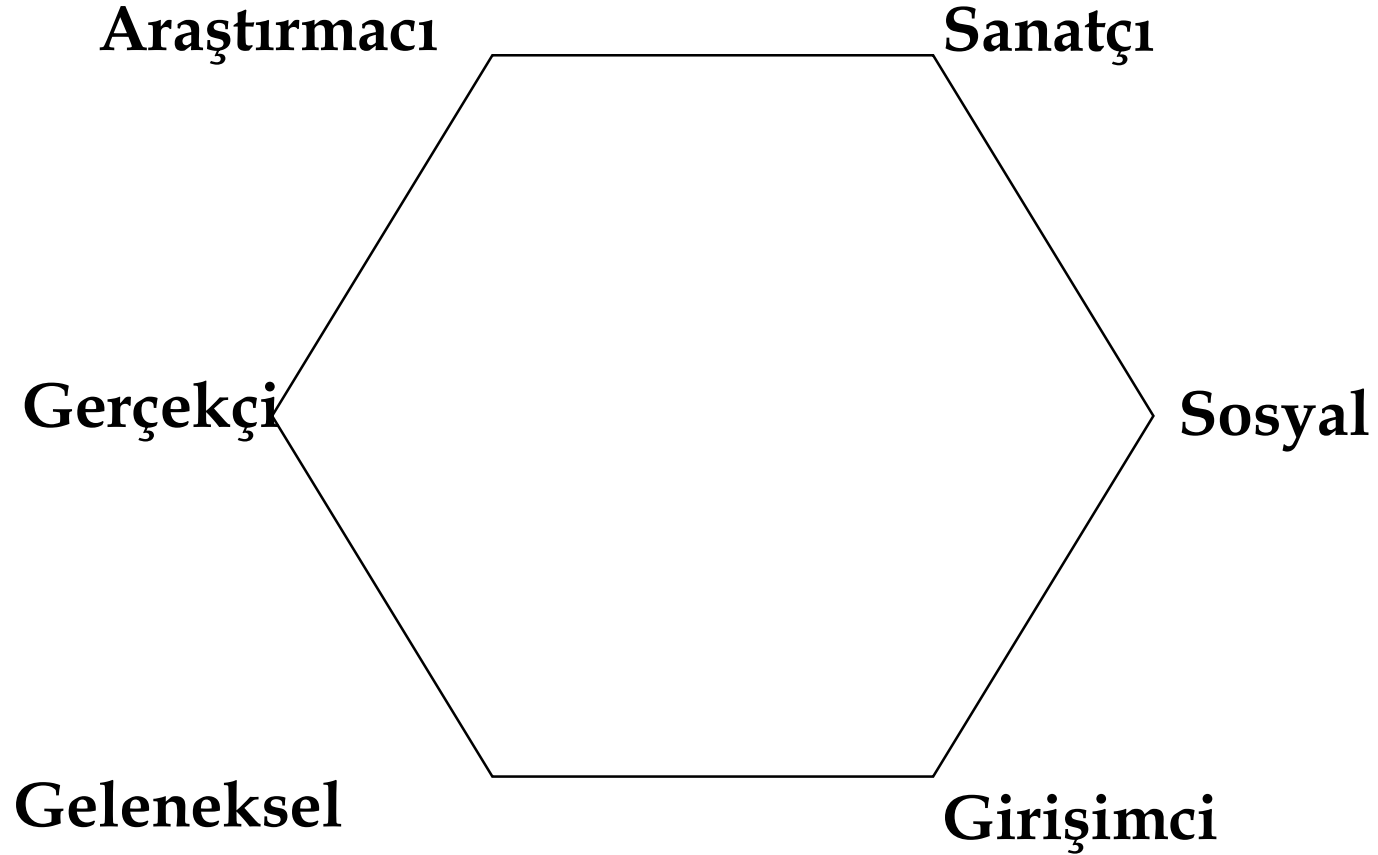
Kavram 1: İnsanlar altı tipin iki veya daha fazla kombinasyonu ile tanımlanabilirler. Bu 6 tip şunlardır: 1) Gerçekçi, 2) Araştırmacı, 3) Sanatçı, 4) Sosyal, 5) Girişimci, 6) Gelenekçi

Kavram 2: Çevreler (yani iş, çalışma alanı, okullar) de bu altı tipin kombinasyonu ile tanımlanabilir.

Kavram 3: İnsanlar kendi tipinde veya benzer tipte çevreler arar.

Kavram 4: Eğer birey böyle bir çevre bulacak olursa daha çok doyum sağlayacak ve daha üretici olacaktır.

Holland'ın Altıgeni

1. GERÇEKÇİ

ÖZELLİKLERİ

- Mekanik ve atletik yetenekleri gelişmiştir.
- Alet ve makinelerle, bitki ya da hayvanlarla çalışmaktan hoşlanırlar.
- Açık alanda yapılan faaliyetlerden hoşlanırlar.
- İnşa veya tamirle ilgili işleri tercih ederler.
- Gerçekçi ve pratiktirler.
- İnsanlar yerine araç ve makinalarla çalışmayı tercih ederler.
- Açık sözlü, sonuç odaklı, geleneklerine bağlı, çalışkandırlar.

UYGUN MESLEKLER

<ul style="list-style-type: none">■ Bahçıvan■ Balıkçı■ Çiçekçi■ Demir Doğrama■ Diş Teknisyeni■ Elektrik Teknisyeni■ Elektrikçi■ Fırıncı-Pastacı■ Gözlükçü■ Güvenlik Görevlisi■ İnşaat Mühendisi	<ul style="list-style-type: none">■ İnşaat Teknikeri■ İtfaiyeci■ Kaynakçı■ Kuyumcu■ Makine Mühendisi■ Makine Operatörü■ Makinist■ Marangoz■ Montaj Elemanı■ Orman Mühendisi■ Otomobil Tamircisi	<ul style="list-style-type: none">■ Petrol Mühendisi■ Polis■ Radyo TV tamircisi■ Saat Tamircisi■ Sıhhi Tesisatçı■ Spor Eğitmeni■ Subay-Astsubay■ Şoför■ Veteriner■ Ziraat Mühendisi
---	---	--

2. ARAŞTIRMACI

ÖZELLİKLERİ

- Matematik ve fen bilimlerinde başarılıdırlar.
- Yalnız başına çalışmayı tercih ederler.
- Problem çözmekten hoşlanırlar.
- Biyoloji ve fizik konularına ilgi duyarlar.
- Bilim ve tıp alanındaki işleri tercih ederler.
- Gözlem ve araştırma yapmaktan hoşlanırlar.
- Sorgulayıcı, meraklı, çalışkandırlar.
- İnsanlar yerine fikirlerle uğraşmayı tercih ederler.

Uygun Meslekler

Fiziksel- Matematik- Sosyal Bilimler	Jeolog, astronom, coğrafyacı, fizikçi, kimyacı, istatistikçi, psikolog, antropolog, arkeolog, sosyolog, ekonomist, matematikçi
Yaşam-Tıp- Sağlık Bilimleri	Biyolog, biyokimyacı, tıp doktoru, diş hekimi, veteriner, eczacı, laborant, diyetisyen
Bilgisayar Teknolojileri ve Mühendislik	Bilgisayar mühendisi, bilgisayar programcısı, yazılım mühendisi, elektrik ve elektronik mühendisi, kimya mühendisi, makine mühendisi, inşaat mühendisi, endüstri mühendisi, jeoloji mühendisi, web sitesi hazırlayıcısı
Araştırmacılık	Sosyal ya da biyolojik-tıbbi araştırmalar uzmanı, araştırma görevlisi, dedektif

3. SANATÇI

ÖZELLİKLERİ

- Dil, sanat, müzik, drama becerileri gelişmiştir.
- Sanatsal ve sezgisel yetenekleri güçlüdür.
- Yeni şeyler bulma ve keşfetmeyi severler.
- Sıradanlıktan uzak, yaratıcı etkinliklerden hoşlanırlar.
- Hayal gücünü kullanmayı gerektiren etkinliklerden hoşlanırlar.
- Bağımsız, duyarlı, duygusal, karmaşık, dağınık, özgün, yeni yaşantılara açık ve yenilikçidirler.
- Alet ve makineler yerine fikirlerle uğraşmaktan hoşlanırlar.

Uygun Meslekler

Yazınsal Sanatlar	Yazar, editör, gazeteci/muhabir, sanat uzmanı, çevirmen,
Görsel Sanatlar	Oyuncu, fotoğrafçı, kameraman, grafik tasarımcısı, film yönetmeni, sanat yönetmeni, reklam yönetmeni
Performans Sanatları: Drama, Müzik, Dans	Müzisyen, şarkıcı, besteci, müzik programcısı, balet, balerin, dansçı, model, müzik öğretmeni, müzisyen, drama öğretmeni
Güzel Sanatlar	Mimar, iç mimar, ressam, heykeltıraş, giyim tasarımcısı, kareograf, moda tasarımcısı, mobilya tasarımcı,

4. SOSYAL

ÖZELLİKLERİ

- Sözel becerileri gelişmiştir.
- Sosyal ilişkilerde başarılıdırlar.
- Bir insana bir şey öğretmede başarılıdırlar.
- İnsanlarla çalışmaktan hoşlanırlar.
- Yardımseverdirler.
- Arkadaşlığa ve dostluğa değer verirler.
- Anlayışlı, sıcakkanlı, destekleyici, sabırlı, nazik ve duyarlıdırlar.
- Alet ve makinalar yerine insanlarla çalışmaktan hoşlanırlar.

Uygun Meslekler

<ul style="list-style-type: none">■ Anaokulu Çalışanı■ Anaokulu Öğretmeni■ Çocuk Bakıcısı■ Din Görevlisi■ Endüstri Psikoloğu■ Fizik Tedavi Uzmanı■ Halk Sağlığı Eğitimcisi■ Hasta Kayıt Memuru	<ul style="list-style-type: none">■ Hava Trafik Kontrolörü■ Hemşire / Ebe■ İlkokul Öğretmeni■ İK Uzmanı■ Kariyer Danışmanı■ Konuşma Patoloğu■ Lise Öğretmeni	<ul style="list-style-type: none">■ Okul Müdürü■ Özel Eğitim Uzmanı■ İstihdam Elemanı■ Posta Dağıtıcısı■ Psikolojik Danışman■ Psikoterapist■ Sağlık Memuru■ Sosyal Hizmet Uzmanı
---	--	---

5. GİRİŞİMCİ

Özellikleri

- Liderlik becerileri gelişmiştir.
- İnsanları etkilemede ve yönlendirmede başarılıdırlar.
- Ekonomi ve politikaya ilgi duyarlar.
- Ticaret veya yönetim işlerini tercih ederler.
- Rekabetten hoşlanırlar.
- Ön plana çıkmayı severler.
- Risk almaktan hoşlanırlar.
- Konuşkan, girişken, hırslı, enerjik ve kendilerine güvenlidirler.
- İnsanlar ve fikirlerle çalışmaktan hoşlanırlar.

Uygun Meslekler

Satış ve Pazarlama	Satış temsilcisi, satış görevlisi, satış müdürü, pazarlama yöneticisi, reklam yöneticisi, emlakçi, sigortacı, satın alma uzmanı, oto alım-satımcı, seyahat acentesi
Kurumsal - Kamusal Hizmetler	Büro yöneticisi, halkla ilişkiler uzmanı, gazeteci, hastane müdürü, müşteri hizmetleri uzmanı, avukat, hukukçu, personel şefi, politikacı, sosyal hizmetler müdürü, otel müdürü, restoran müdür, mağaza müdürü
İşletme, Finans, Yönetim	Borsacı/broker, kredi analisti, işletme uzmanı, iktisatçı, mali/finans sorumlusu, personel şefi, insan kaynakları yöneticisi.

6. GELENEKÇİ

Özellikleri

- Büro işleri ve hesap işlerinde başarılıdırlar.
- İşleri yönergelere uygun yapmada başarılıdırlar.
- Verilerle çalışmaktan hoşlanırlar.
- Düzenli olmayı gerektiren etkinliklerden hoşlanırlar.
- Kayıt tutma ve bilgisayar kullanmayı içeren işleri tercih ederler.
- Sorumlu, dikkatli, titiz, kuralcı ve ayrıntıya dikkat ederler.
- Düzenli, sistematik ve öz-denetimlidirler.
- Kapalı alanlarda ve büro ortamlarında çalışmayı severler.

Uygun Meslekler

<ul style="list-style-type: none">■ Arşiv Görevlisi■ Banka Yöneticisi■ Banka İşlem Uzmanı■ Bilgisayar Operatörü■ Büro Memuru■ Bütçe Uzmanı■ Dosyalama Memuru■ Gümrük Kontrol Memuru■ Güvenlik Kontrolörü	<ul style="list-style-type: none">■ Hasta Kayıt Teknisyeni■ Hesap Uzmanı■ İnşaat Kontrolörü■ Kayıt Sorumlusu■ Kütüphane Asistanı■ Kütüphaneci■ Maliyeci■ Mahkeme Raportörü■ Muhasebeci	<ul style="list-style-type: none">■ Santral Operatörü■ Sekreter■ Telefon Operatörü■ Tıbbi Sekreter■ Vergi Uzmanı■ Vergi Danışmanı■ Veri Giriş Operatörü■ Veznedar■ Vezne Sorumlusu■ Yönetici Sekreteri
--	--	---

Holland'ın Altıgeni ile İlgili Kavramlar

- **Tutarlılık**
 - Tutarlılık
 - Orta düzeyde tutarlılık
 - Tutarsızlık
- **Farklılık**
- **Uyuşum**

Teşekkürler...

metinpiskin@gmail.com

